

ชื่อสมุนไพร ว่านกาบหอย

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Tradescantia*

spathacea Sw.

ชื่อสามัญ Boat-lily, Oyster Lily, Oyster plant, White flowered tradescantia

ชื่อท้องถิ่น กาบหอยแครง ว่านหอยแครง (กรุงเทพฯ)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น ไม้ล้มลุกมีอายุหลายปี มักขึ้นเป็นกอ ไม้มีการแตกกิ่งก้าน ลำต้นอวบใหญ่ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1.5-5 เซนติเมตร ความสูงของต้นประมาณ 30-50 เซนติเมตร ขยายพันธุ์ด้วยไหลหรือยอดหรือปักชำในพื้นที่ปลูกในช่วงฤดูฝน หรือปักชำในถุงเพาะชำในโรงเรือนนอกฤดูฝน เจริญเติบโตได้ดีในพื้นที่ที่มีแสงแดดส่องถึงครึ่งวัน

ใบ ออกจากลำต้น ออกเรียงเป็นวงซ้อนกันหลายชั้น ใบเป็นใบเดี่ยว รูปหอกยาวหรือรูปแกมขอบขนานปลายแหลม ปลายใบแหลม โคนใบตัดและโอบลำต้น ขอบใบเรียบ แผ่นใบหนาและตั้งตรง ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2-6 เซนติเมตร และยาวประมาณ 10-30 เซนติเมตร หน้าใบเป็นสีเขียวเข้ม ส่วนหลังใบเป็นสีม่วงแดง เส้นใบขนาน มองเห็นไม่ชัด และไม่มีก้านใบ

ดอก ออกดอกเป็นช่อที่โคนใบหรือตามซอกใบ ช่อดอกมีทั้งช่อเดี่ยวและหลายช่อ ในแต่ละช่อประกอบไปด้วยใบประดับที่เป็นมีลักษณะเป็นกาบ 2 กาบ สีม่วงแซมเขียว ลักษณะเป็นรูปหัวใจโค้ง มีขนาดกว้างประมาณ 3-6 เซนติเมตร และยาวประมาณ 3-4 เซนติเมตร โคนกาบทั้งสองประกบเกยซ้อนและโอบหุ้มดอก ขนาดเล็กสีขาวที่อยู่รวมกันเป็นกระจุก ก้านช่อดอกยาวประมาณ 1-5 เซนติเมตร ที่โคนก้านช่อดอกมีใบประดับ 1 ใบ สีม่วงแซมเขียว ลักษณะเป็นรูปไข่กลับ มีก้านดอกยาวประมาณ 1-1.5 เซนติเมตร โคนก้านดอกมีใบประดับสีม่วงอ่อนเป็นเยื่อบาง ๆ ลักษณะเป็นรูปไข่ ยาวได้ประมาณ 1 เซนติเมตร ดอกมีกลีบสีขาวเลี้ยง 3 กลีบ ลักษณะเป็นรูปไข่แกมรูปขอบขนาน ยาวได้ประมาณ 3-6 มิลลิเมตร มีลักษณะบางและใส ส่วนกลีบดอกมี 3 กลีบ กลีบเป็นสีขาว ลักษณะเป็นรูปไข่ มีขนาดกว้างประมาณ 4-6 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 5-8 มิลลิเมตร แผ่นกลีบดอกหนา ตรงใจกลางดอกมีเกสรเพศผู้เป็นขนฝอย 6 อัน ก้านชูอับเรณูเป็นสีขาว รูปรียาว มีขนยาว ส่วนปลายก้านแผ่แบนเป็นสีเหลือง อับเรณูเป็นสีแดง รั้งไข่ม้วนเรียบ ภายในมีช่อง 3 ช่อง ในแต่ละช่องจะมีอวุล 1 เม็ด โดยจะออกดอกในช่วงฤดูร้อน

ผล เป็นผลแห้งเมื่อแตกจะแยกเป็นแฉก 2-3 แฉก ลักษณะของผลเป็นรูปกระสวย ผลมีขนาดกว้างประมาณ 2.5-3 มิลลิเมตร และยาวประมาณ 3.5 มิลลิเมตร มีขนเล็กน้อย ภายในมีเมล็ดขนาดเล็ก

การนำไปใช้ประโยชน์

นำไปใช้ทำน้ำดื่มหรือทำไวน์ ใบนำมาปิ้งให้แห้ง แล้วบดให้เป็นผงผสมกับน้ำมันนำมาทาศีรษะจะช่วยทำให้ผมดกดำ และช่วยแก้ผมหงอกก่อนวัยได้ ประเทศอินเดียจะใช้ใบอ่อนมาปรุงเป็นอาหาร และใช้น้ำคั้นจากต้นว่านกาบหอยผสมในหมึกสัก ส่วนในไทยจะใช้ว่านชนิดนี้ร่วมกับผลมะเกลือย้อมผ้า จะทำให้ผ้าสีติดทนดี

สรรพคุณทางยา

1. ใบและดอกแก้อาการร้อนในกระหายน้ำ
2. ดอกใช้แก้เลือดกำเดาไหล
3. ดอกใช้แก้หวัด แก้ไอ แก้ไอเนื่องจากหวัด แก้เสมหะมีเลือด
4. ใบช่วยแก้บิด ถ่ายเป็นเลือด แก้กรดไหลย้อน
5. ใบและดอกช่วยแก้ปัสสาวะเป็นเลือด
6. ต้นแก้ริดสีดวงทวาร
7. รากเป็นยาบำรุงตับและม้ามพิการ
8. ดอกใช้เป็นยาพอกแผล มีดบาด และแก้บวม
9. น้ำคั้นจากใบแก้โรคผิวหนัง ผื่นคัน แก้อาการฟกช้ำ

เอกสารอ้างอิง

เมตไทย. (2563) ว่านกาบหอย. สืบค้น 30 มีนาคม 2565, จาก <https://medthai.com/ว่านกาบหอย/>